

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 10Sžk/12/2018
Identifikačné číslo spisu: 6017200001
Dátum vydania rozhodnutia: 21.08.2019
Meno a priezvisko: JUDr. Elena Berthotyová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2019:6017200001.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu (sťažovateľa): E. E., t. č. Ú. T. T. - P., J. XX, T. T. X, zastúpeného JUDr. Jozefom Sabóom, advokátom so sídlom Obchodná 187/6, Sečovce, proti žalovanému: Ústav na výkon trestu odňatia slobody Banská Bystrica - Kráľová, Sládkovičova 80, Banská Bystrica 5, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovaného sp. zn. ÚVTOS 17-127/21-2016 zo 6. decembra 2016, rozhodnutia žalovaného z 20. januára 2017 (bez spisovej značky) a rozhodnutia žalovaného z 20. apríla 2017 (bez spisovej značky), konajúc o kasačnej sťažnosti žalobcu proti právoplatnému uzneseniu Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 23S/1/2017-87 z 31. júla 2017, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky kasačnú sťažnosť z a m i e t a .

Žalobcovi n e p r i z n á v a nárok na náhradu trov kasačného konania.

Odôvodnenie

1. Uznesením č. k. 23S/1/2017-87 z 31. júla 2017 Krajský súd v Banskej Bystrici podľa § 98 ods. 1 písm. g) Správneho súdneho poriadku (ďalej len „SSP“) odmietol ako neprípustné žaloby, ktorými sa žalobca domáhal preskúmania zákonnosti rozhodnutia žalovaného sp. zn. ÚVTOS 17-127/21-2016 zo 6. decembra 2016 o umiestnení žalobcu do oddielu s bezpečnostným režimom, rozhodnutia žalovaného o ponechaní umiestnenia žalobcu v oddiele s bezpečnostným režimom z 20. januára 2017 (bez spisovej značky) a rozhodnutia žalovaného o umiestnení žalobcu do oddielu s bezpečnostným režimom z 20. apríla 2017 (bez spisovej značky).

2. Krajský súd napadnuté uznesenie odôvodnil tým, že predmetom súdneho prieskumu v rámci správneho súdnictva môžu byť len rozhodnutia, opatrenia alebo zásahy vydané alebo vykonané orgánmi verejnej správy, ktoré sa dotýkajú práv a právom chránených záujmov fyzických alebo právnických osôb v oblasti verejnej správy. Krajský súd poukázal na to, že trest odňatia slobody je jedným z druhov trestov (§ 32 Trestného zákona), ktorý ako sankciu za spáchaný trestný čin, umožňuje uložiť Trestný zákon. V prípade, že trest odňatia slobody je súdom uložený nepodmienečne, obligatórnou súčasťou odsudzujúceho rozsudku je aj zaradenie odsúdeného do ústavu s minimálnym, stredným alebo maximálnym stupňom stráženia (vonkajšia diferenciácia trestu odňatia slobody § 48 Trestného zákona).

Konkrétny ústav, do ktorého sa odsúdený umiestni na výkon trestu, určuje v zmysle § 8 ods. 1 zákona č. 475/2005 Z.z. o výkone trestu odňatia slobody a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 475/2005 Z.z.“) generálny riaditeľ alebo ním určený príslušník Zboru väzenskej a justičnej stráže podľa stupňa strázenia, dĺžky trestu, závažnosti trestnej činnosti, veku, zdravotného stavu, vzdelania a kvalifikácie odsúdeného. Ďalšie zaradenie odsúdených do oddelení, špecializovaných oddielov a do konkrétnych ciel (teda v rámci vnútornej diferenciacie trestu odňatia slobody) realizuje ústav, ktorý bol odsúdenému na výkon trestu odňatia slobody určený, resp. zákonom oprávnená osoba pôsobiaca v konkrétnom ústave. Jedným zo špecializovaných oddielov, do ktorých môžu byť odsúdení zaradovaní za účelom zabezpečenia účelu trestu odňatia slobody, reflektujúc na konkrétne požiadavky daného prípadu, je aj oddiel s bezpečnostným režimom.

3. Krajský súd zdôraznil, že zo samotnej povahy a koncepcie trestu odňatia slobody je zrejmé, že jeho dôsledkom je ujma na osobnej slobode a na subjektívnych právach odsúdeného. Zásahy do osobnej slobody a subjektívnych práv sú v určitých prípadoch akceptované aj Ústavou SR, ako aj Dohovorom o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „Dohovor“) a medzi tieto prípady patria práve aj prípady výkonu trestu odňatia slobody (čl. 13 ods. 2 a 4 Ústavy SR a čl. 8 bod 2 Dohovoru).

4. Krajský súd s poukazom na judikatúru Najvyššieho súdu SR (sp. zn. 3Sžo/140/2015 zo dňa 25.05.2016, sp. zn. 4Sžo/7/2016 zo dňa 17.01.2017) a Ústavného súdu SR (sp. zn. I. ÚS 226/2017 zo dňa 03.05.2017 a sp. zn. III. ÚS 256/2017 zo dňa 11.04.2017) dospel k záveru, že rozhodnutia alebo opatrenia vydávané v rámci výkonu trestu odňatia slobody za účelom dosiahnutia účelu a cieľov tohto trestu, sú vydávané v tzv. vykonávacom konaní, čo je posledným štádiom trestného konania, ktorého právna úprava je obsiahnutá v Trestnom poriadku, v zákone č. 475/2005 Z.z. a vykonávacej vyhláške k nemu, preto tieto rozhodnutia nie sú spôsobilým predmetom súdneho prieskumu.

5. Výkon trestu odňatia slobody je zásahom do subjektívnych práv odsúdeného. Je potrebné prisvedčiť argumentácii žalobcu o tom, že zo samotnej povahy trestu odňatia slobody vyplývajú určité zásahy a obmedzenia základných práv a slobôd, a preto by odsúdeným osobám mal byť garantovaný taký rozsah základných práv a slobôd, ktoré nie sú výkonom trestu odňatia slobody obmedzené, resp. odsúdeným majú byť garantované základné práva a slobody v obmedzenom rozsahu, pričom obmedzenie je odôvodnené účelom a cieľom trestu odňatia slobody. Zaradenie odsúdeného v rámci určitého ústavu s určitým stupňom strázenia do oddielov s režimom, ktorý obmedzuje ich základné práva a slobody vo väčšom rozsahu, aký je akceptovateľný v určitom stupni strázenia (prípadne po zaradení v určitých diferenciacných skupinách), je takým zásahom do základných práv a slobôd, ktorý je možný len za splnenia zákonom stanovených podmienok. Odsúdený sa pri takomto umiestnení dostáva do „obmedzenejšieho“ postavenia, pretože sa ešte viac obmedzujú jeho už obmedzené subjektívne práva a slobody. Preto je na mieste zabezpečenie kontroly a dozoru nad ústavmi pre výkon trestu odňatia slobody a ich zamestnancami. Kontrola a dozor sú prostriedkami, ktoré pre odsúdených predstavujú ochranu pred svojvoľným zásahom do ich subjektívnych práv a slobôd. Podľa súčasnej právnej úpravy (zákon č. 475/2005 Z.z., zákon č. 153/2001 Z.z. o prokuratúre) dozor nad zachovávaním zákonnosti v ústavoch na výkon trestu odňatia slobody vykonáva prokurátor. Pokiaľ žalobca poukázal na rozhodnutia Európskeho súdu pre ľudské práva a súdov Českej republiky, kde bol dozor prokurátora vyhodnotený ako nedostatočný, krajský súd uviedol, že v právnych úpravách, z ktorých súdy vychádzali, má prokurátor resp. štátny zástupca odlišné postavenie ako v podmienkach Slovenskej republiky. Poukázal pritom na čl. 146 Ústavy SR, v ktorom je vymedzené základné poslanie prokuratúry, ktorá chráni práva a zákonom chránené záujmy fyzických a právnických osôb a štátu.

6. Krajský súd poukázal tiež na to, že v zmysle § 81 zákona č. 475/2005 Z.z. o umiestnení odsúdeného do oddielu s bezpečnostným režimom rozhoduje riaditeľ ústavu a informuje o tom prokurátora vykonávajúceho dozor nad zachovávaním zákonnosti v ústave, ktorý v zákonom stanovených lehotách skúma dôvodnosť tohto umiestnenia a súčasne je oprávnený svojim rozhodnutím takéto umiestnenie zrušiť.

7. Proti uzneseniu krajského súdu podal v zákonnej lehote žalobca kasačnú sťažnosť, v ktorej navrhol,

aby kasačný súd zrušil napadnuté uznesenie krajského súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Sťažovateľ poukázal na pravidlá interpretácie a aplikácie právnej normy s dôrazom na zohľadnenie účelu právnej normy, na garanciu možnosti uplatnenia základných práv a na zamedzenie formalistického postupu vedúcemu k zjavnej nespravodlivosti. Uviedol, že práva zakotvené v Dohovore by nemali byť vykladané reštriktívne. Ustanovenia Dohovoru, ktorý ESĽP kvalifikoval ako „ústavný inštrument európskeho verejného poriadku“ (rozsudok Loizidou zo dňa 23.03.1995) ustupujú pred vnútroštátnou normou, keď tá poskytuje viac ochrany, ale v opačnom prípade kompenzujú jej nepresnosti, medzery alebo nedostatky. Ústavný súd od začiatku svojej činnosti v súlade s princípom pacta sunt servanda konštantne judikuje, že základné práva a slobody podľa Ústavy je potrebné vykladať a uplatňovať v zmysle a duchu medzinárodných zmlúv o ľudských právach a základných slobodách (PL. ÚS 5/93, PL. ÚS 15/98, PL. ÚS 17/00, I. ÚS 5/02). Základné právo na súdnu ochranu je v demokratickej spoločnosti do tej miery favorizované, že pri jeho uplatňovaní neprichádza do úvahy zo strany súdov ani jeho zužujúci výklad, ani také formálne interpretačné postupy, následkom ktorých by mohlo byť jeho neodôvodnené (svojvoľné) obmedzenie, či dokonca jeho popretie (IV. ÚS 403/2010).

8. Podľa sťažovateľa má každý (aj odsúdený), kto tvrdí, že bol na svojich základných právach a slobodách ukrátený rozhodnutím ústavu, právo na preskúmanie zákonnosti takéhoto rozhodnutia nezávislým a nestranným súdom. Prokurátor nemôže suplovať súdnu ochranu a právo na spravodlivý proces garantované čl. 46 ods. 1 a 2 Ústavy SR a čl. 6 ods. 1 Dohovoru. Každý, kto pokladá určitý zásah do výkonu niektorého zo svojich práv občianskeho charakteru za nezákonný, musí mať možnosť obrátiť sa na súd spĺňajúci požiadavky čl. 6 ods. 1 Dohovoru (rozsudok ESĽP vo veci LeCompte, Van Leuven a De Meyere proti Belgicku, z 23. júna 1981). Sťažovateľ poukázal na rozsudok ESĽP vo veci Ganci proti Taliansku z 30. októbra 2003, v ktorom ESĽP na osobitný režim výkonu trestu po aplikovateľnosti čl. 6 ods. 1 Dohovoru v jeho civilnej časti konštatoval jeho porušenie z dôvodu oneskoreného súdneho prieskumu. V rozsudku Stegarescu a Bahrin proti Portugalsku zo 6. apríla 2010 v kontexte nemožnosti podať opravný prostriedok proti rozhodnutiu o umiestnení do cely so zvýšenou ostrahou Európsky súd aplikoval čl. 6 ods. 1 Dohovoru, pričom kritizoval nedoručenie príkazov na umiestnenie sťažovateľov do cely so zvýšenou ostrahou, a teda absenciu úplnej možnosti ich napadnúť na správnom súde.

9. Sťažovateľ poukázal aj na rozhodnutia súdov v Českej republike. V rozsudku sp. zn. 9 Aps 1/2011 z 12. januára 2012, ktorý sa týkal zaradenia odsúdeného do oddelenia so zesilným stavebno-technickým zabezpečením (ekvivalent OBR), Najvyšší správny súd ČR vymedzil predpoklady aktívnej legitimácie žalobcu, ktorá je daná vždy, ak sa jednostranný úkon orgánu verejnej moci výkonnej záväzne a autoritatívne dotýka jeho právnej sféry. Najvyšší správny súd spochybnil účinnosť podnetu prokurátorovi vykonávajúcemu dozor vo väznici (nejedná sa o riadny opravný prostriedok predchádzajúci správnej žalobe) a nespochybnené zostalo to, že sa jedná o problematiku správneho súdnictva. Právomoc správnych súdov v otázke dotknutia právnej sféry odsúdených väzenskou službou konštatoval aj Ústavný súd ČR v uznesení sp. zn. III. ÚS 283/12 z 5. apríla 2012.

10. Sťažovateľ zdôraznil, že Ústavy rozhodujú autoritatívnym spôsobom o rozsahu a obsahu subjektívnych práv alebo povinností odsúdených. Takáto kompetencia im výslovne vyplýva zo zákona a výsledkom tejto činnosti je rozhodnutie v konkrétnej veci smerujúce voči konkrétnemu odsúdenému. Ide tak o individuálne správne akty vydané v oblasti verejnej správy a nesporne vo verejnom záujme. Navyiac, ZVJS nekoná v súvislosti s výkonom práv a povinností odsúdených vo výkone trestu ako orgán činný v trestnom konaní (§ 10 ods. 1 Trestného poriadku a contrario).

11. K definícii pojmu „rozhodnutie orgánu verejnej správy“ a „verejná správa“ s poukazom na čl. 142 ods. 1 a čl. 46 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky sťažovateľ uviedol, že pri subsumpcii štátneho subjektu pod kategóriu orgánov štátnej správy možno uvažovať o použití vyradovacej metódy, ktorou sa orgánom štátnej správy stane každý štátny subjekt, ktorý nepatrí k súdnej moci ani k zákonodarnej moci. Vymedzenie pojmu „orgán verejnej moci“ urobil už Ústavný súd ČSFR, ktorý verejnú moc definoval predovšetkým ako takú moc, ktorá autoritatívne rozhoduje o právach a povinnostiach subjektov, či už priamo alebo sprostredkované. Subjekt, o ktorého právach alebo povinnostiach

rozhoduje orgán verejnej moci, nie je s ním v rovnoprávnom postavení, a obsah rozhodnutia tohto orgánu nezávisí od vôle subjektu. Verejnú moc vykonáva štát predovšetkým prostredníctvom orgánov moci zákonodarnej, výkonnej a súdnej, avšak za určitých podmienok ju môže vykonávať i prostredníctvom ďalších subjektov. Kritériom pre určenie, či aj iný subjekt koná ako orgán verejnej moci je skutočnosť či konkrétny subjekt rozhoduje o právach a povinnostiach iných osôb a tieto rozhodnutia sú štátnou mocou vynútiteľné alebo či môže štát do týchto práv a povinností zasahovať (I. ÚS 191/92).

12. Podľa názoru sťažovateľa je zrejmé, že žalované rozhodnutia sa dotýkajú občianskych práv a záväzkov sťažovateľa na účely čl. 6 ods. 1 Dohovoru. Pokiaľ krajský súd dospel k záveru o nedostatku právomoci na prejednanie, bol povinný vec postúpiť civilnému súdu, keďže sťažovateľove právo na prístup k súdu je vzhľadom na dotknutie jeho právnej sféry žalovanými rozhodnutiami nespochybniteľné a neodňateľné.

13. Žalovaný sa v písomnom vyjadrení ku kasačnej sťažnosti v plnom rozsahu stotožnil s napadnutým uznesením krajského súdu a uviedol, že sa pridrižiava všetkých svojich vyjadrení v predmetnej veci a z dôvodov tam uvedených považuje kasačnú sťažnosť za neopodstatnenú.

14. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd kasačný (§ 438 ods. 2 SSP) preskúmal napadnuté uznesenie krajského súdu v rozsahu dôvodov uvedených v kasačnej sťažnosti (§ 440 ods. 1, 2 SSP) a dospel k záveru, že podaná kasačná sťažnosť nie je dôvodná.

15. V prejednávanej veci sa sťažovateľ domáhal preskúmania rozhodnutia žalovaného sp. zn. ÚVTOS 17-127/21-2016 zo 6. decembra 2016 o umiestnení sťažovateľa do oddielu s bezpečnostným režimom, rozhodnutia žalovaného o ponechaní umiestnenia sťažovateľa v oddiele s bezpečnostným režimom z 20. januára 2017 (bez spisovej značky) a rozhodnutia žalovaného o umiestnení sťažovateľa do oddielu s bezpečnostným režimom z 20. apríla 2017 (bez spisovej značky). Tieto rozhodnutia boli vydané v režime podľa zákona č. 475/2005 Z.z.

16. Podľa § 1a zákona č. 475/2005 Z.z. účelom výkonu trestu je chrániť spoločnosť pred páchatelmi trestnej činnosti, zabrániť odsúdeným v páchaní ďalšej trestnej činnosti a vytvárať podmienky umožňujúce podporovať a rozvíjať pozitívne osobnostné rezervy pre ich resocializáciu, aby viedli riadny život.

17. Podľa § 8 ods. 1 zákona č. 475/2005 Z.z. ústav, do ktorého sa odsúdený umiestni na výkon trestu, určuje generálny riaditeľ alebo ním určený príslušník zboru podľa stupňa stráženia, dĺžky trestu, závažnosti trestnej činnosti, veku, zdravotného stavu, vzdelania a kvalifikácie odsúdeného.

18. Podľa § 77 ods. 1 zákona č. 475/2005 Z.z. odsúdený, u ktorého je potrebné uplatniť ďalšie metódy a postupy zaobchádzania na účel prehĺbenia individualizácie výkonu trestu alebo vykonať ochranné liečenie, sa umiestni do špecializovaného oddielu.

19. Podľa § 77 ods. 2 zákona č. 475/2005 Z.z. na výkon trestu v špecializovanom oddiele sa vzťahujú ustanovenia tohto zákona, ak sa ďalej neustanovuje inak.

20. Podľa § 77 ods. 3 zákona č. 475/2005 Z.z. špecializované oddiely sú:

- a) nástupný oddiel,
- b) oddiel doživotných trestov,
- c) oddiel špecializovaného zaobchádzania,
- d) oddiel s bezpečnostným režimom,
- e) osobitný oddiel,
- f) uzavretý oddiel,
- g) oddiel odsúdených so zdravotným postihnutím,
- h) výstupný oddiel.

21. Podľa § 81 ods. 1 zákona č. 475/2005 Z.z. do oddielu s bezpečnostným režimom sa umiestni
- odsúdený, ktorý sústavne porušuje ústavný poriadok, odmieta plniť svoje povinnosti, pôsobí na ostatných odsúdených v rozpore s účelom výkonu trestu, ohrozuje bezpečnosť príslušníkov zboru, odsúdených alebo iných osôb, ušiel z výkonu trestu, o útek sa pokúsil alebo ho pripravoval,
  - odsúdený, proti ktorému sa vedie trestné stíhanie, je splnený dôvod väzby a súd rozhodol o primeranom uplatnení obmedzení podľa osobitného predpisu,
  - odsúdený, ktorý svojím nezvládateľným agresívnym správaním ohrozuje svoj život, zdravie alebo život a zdravie iného.
22. Podľa § 81 ods. 2 zákona č. 475/2005 Z.z. do oddielu s bezpečnostným režimom možno umiestniť odsúdeného
- za obzvlášť závažný zločin, ktorý vykonal ako člen organizovanej, zločineckej alebo teroristickej skupiny, a z preventívno-bezpečnostných dôvodov,
  - ktorý je navrhnutý na disciplinárne potrestanie pre porušenie ústavného poriadku, je podozrivý, že sa dopustil trestného činu, a je predpoklad, že by mohol zmať riadne vyšetrenie vecí, bude v svojej protiprávnej činnosti pokračovať, alebo ak boli voči nemu použité donucovacie prostriedky; takýto odsúdený môže byť umiestnený do oddielu na nevyhnutný čas, najviac však na 48 hodín.
23. Podľa § 81 ods. 3 zákona č. 475/2005 Z.z. o umiestnení odsúdeného do oddielu s bezpečnostným režimom rozhoduje riaditeľ ústavu. O takomto umiestnení informuje ústav prokurátora vykonávajúceho dozor nad zachovávaním zákonnosti v ústave.
24. Podľa § 81 ods. 5 zákona č. 475/2005 Z.z. opodstatnenosť umiestnenia odsúdeného do oddielu s bezpečnostným režimom preskúmava riaditeľ ústavu a prokurátor vykonávajúci dozor nad zachovávaním zákonnosti v ústave najmenej raz za tri mesiace.
25. Podľa § 97n ods. 1 zákona č. 475/2005 Z.z. rozhodnutie o uložení disciplinárnej odmeny a rozhodnutie o uložení disciplinárneho trestu nie je preskúmateľné súdom; to neplatí, ak ide o rozhodnutie o uložení disciplinárneho trestu za konanie odsúdeného, ktoré má znaky priestupku.
26. Predmetom súdneho prieskumu v rámci správneho súdnictva sú rozhodnutia, opatrenia alebo zásahy vydané alebo vykonané orgánmi verejnej správy, pričom základným predpokladom pre súdny prieskum a pre poskytnutie ochrany súdom v správnom súdnictve je, že tieto rozhodnutia, opatrenia či zásahy orgánu verejnej správy sa týka práv a právom chránených záujmov fyzických alebo právnických osôb v oblasti verejnej správy.
27. Podľa § 2 ods. 1 SSP v správnom súdnictve poskytuje správny súd ochranu právam alebo právom chráneným záujmom fyzickej osoby a právnickej osoby v oblasti verejnej správy a rozhoduje v ďalších veciach ustanovených týmto zákonom.
28. Podľa § 2 ods. 2 SSP každý, kto tvrdí, že jeho práva alebo právom chránené záujmy boli porušené alebo priamo dotknuté rozhodnutím orgánu verejnej správy, opatrením orgánu verejnej správy, nečinnosťou orgánu verejnej správy alebo iným zásahom orgánu verejnej správy, sa môže za podmienok ustanovených týmto zákonom domáhať ochrany na správnom súde.
29. Podľa § 4 SSP orgánmi verejnej správy sa na účely tohto zákona rozumejú
- orgány štátnej správy,
  - orgány územnej samosprávy, ktorými sú obce, mestá, a v hlavnom meste Slovenskej republiky Bratislave a v meste Košice mestské časti a samosprávne kraje,
  - orgány záujmovej samosprávy, ktorým osobitný predpis zveril rozhodovanie o právach, právom chránených záujmoch a povinnostiach fyzickej osoby a právnickej osoby v oblasti verejnej správy,
  - právnické osoby a fyzické osoby, ktorým osobitný predpis zveril rozhodovanie o právach, právom chránených záujmoch a povinnostiach fyzickej osoby a právnickej osoby v oblasti verejnej správy,
  - štátne orgány, iné orgány alebo subjekty, ktorým osobitný predpis zveril rozhodovanie o právach,

právom chránených záujmoch a povinnostiach fyzickej osoby a právnickej osoby v oblasti verejnej správy.

30. Podľa § 6 ods. 1 SSP správne súdy v správnom súdnictve preskúvajú na základe žalôb zákonnosť rozhodnutí orgánov verejnej správy, opatrení orgánov verejnej správy a iných zásahov orgánov verejnej správy, poskytujú ochranu pred nečinnosťou orgánov verejnej správy a rozhodujú v ďalších veciach ustanovených týmto zákonom.

31. Podľa čl. 13 ods. 2 Ústavy SR medze základných práv a slobôd možno upraviť za podmienok ustanovených touto ústavou len zákonom.

32. Podľa čl. 13 ods. 4 Ústavy SR pri obmedzovaní základných práv a slobôd sa musí dbať na ich podstatu a zmysel. Takéto obmedzenia sa môžu použiť len na ustanovený cieľ.

33. Podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

34. Podľa čl. 46 ods. 2 Ústavy SR kto tvrdí, že bol na svojich právach ukrátený rozhodnutím orgánu verejnej správy, môže sa obrátiť na súd, aby preskúmal zákonnosť takéhoto rozhodnutia, ak zákon neustanoví inak. Z právomoci súdu však nesmie byť vylúčené preskúmanie rozhodnutí týkajúcich sa základných práv a slobôd.

35. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

36. Podľa čl. 149 Ústavy SR prokuratúra Slovenskej republiky chráni práva a zákonom chránené záujmy fyzických a právnických osôb a štátu.

37. Podľa § 2 zákona č. 153/2001 Z.z. o prokuratúre v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 153/2001 Z.z.“) prokuratúra je samostatná hierarchicky usporiadaná jednotná sústava štátnych orgánov na čele s generálnym prokurátorom, v ktorej pôsobia prokurátori vo vzťahoch podriadenosti a nadriadenosti.

38. Podľa § 3 ods. 2 zákona č. 153/2001 Z.z. prokuratúra je v rozsahu svojej pôsobnosti povinná vo verejnom záujme vykonať opatrenia na predchádzanie porušeniu zákonnosti, na zistenie a odstránenie porušenia zákonnosti, na obnovu porušených práv a vyvodenie zodpovednosti za ich porušenie. Pri výkone svojej pôsobnosti je prokuratúra povinná využívať zákonné prostriedky tak, aby sa bez akýchkoľvek vplyvov zabezpečila dôsledná, účinná a rýchla ochrana práv a zákonom chránených záujmov fyzických osôb, právnických osôb a štátu.

39. Podľa § 4 ods. 1 písm. b) zákona č. 153/2001 Z.z. pôsobnosť prokuratúry vykonávajú prokurátori dozorom nad zachovávaním zákonnosti v miestach, kde sú držané osoby pozbavené osobnej slobody alebo osoby, ktorých osobná sloboda je obmedzená na základe rozhodnutia súdu alebo iného oprávneného štátneho orgánu.

40. Podľa § 18 ods. 1 písm. a) zákona č. 153/2001 Z.z. prokurátor dozerá na to, aby v celách policajného zaistenia, v zariadeniach, v ktorých sa vykonáva väzba, trest odňatia slobody, ochranné liečenie, ochranná výchova alebo detencia, boli držané alebo umiestnené osoby len na základe rozhodnutia súdu alebo iného oprávneného štátneho orgánu a aby sa v týchto miestach dodržiavali zákony a ostatné všeobecne záväzné právne predpisy.

41. Podľa § 18 ods. 3 zákona č. 153/2001 Z.z. prokurátor je povinný

- a) vykonávať previerky zachovávanía zákonnosti v miestach uvedených v odseku 1 alebo odseku 2,
- b) písomným príkazom ihneď prepustiť na slobodu osobu držanú v mieste uvedenom v odseku 1 alebo odseku 2 nezákonne bez rozhodnutia alebo v rozpore s rozhodnutím súdu alebo iného oprávneného štátneho orgánu,
- c) písomným príkazom zrušiť rozhodnutie alebo pozastaviť vykonávanie rozhodnutia, príkazu alebo opatrenia orgánov vykonávajúcich správu miest uvedených v odseku 1 alebo odseku 2 alebo ich nadriadeného orgánu, ak sú v rozpore so zákonom alebo s iným všeobecne záväzným právnym predpisom,
- d) dozeráť, aby sťažnosti a oznámenia osôb držaných v miestach uvedených v odseku 1 alebo odseku 2 sa bez meškania odoslali tým orgánom alebo činiteľom, ktorým sú adresované.

42. Podľa § 31 ods. 1 zákona č. 153/2001 Z.z. prokurátor vykonáva svoju pôsobnosť v rozsahu ustanovenom zákonom aj na základe podnetu, pričom je oprávnený vykonať opatrenia na odstránenie zistených porušení, ak na ich vykonanie nie sú podľa osobitných zákonov výlučne príslušné iné orgány.

43. Podľa § 47 ods. 1 zákona č. 153/2001 Z.z. na vykonávanie dozoru nad zachovávaním zákonnosti v miestach, kde sú držané osoby pozbavené osobnej slobody alebo osoby, ktorých osobná sloboda je obmedzená (§ 18), je príslušný krajský prokurátor a v rozsahu ním určenom jemu podriadení prokurátori.

44. Ako už Najvyšší súd SR zdôraznil v rozhodnutí sp. zn. 3Sžo/140/2015 zo dňa 25.05.2016 (publikovanom v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu SR a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky č. 7/2016 pod č. 63), aj v tejto veci najvyšší súd rovnako poukazuje na to, že „je potrebné vychádzať z celkovej koncepcie zákonnej úpravy výkonu trestu odňatia slobody a jeho účelu sledovaného spoločnosťou prostredníctvom noriem trestného práva (Trestný zákon, Trestný poriadok), zákona o výkone trestu odňatia slobody ako i prostredníctvom vykonávacej vyhlášky vydávajúcej Poriadok výkonu trestu odňatia slobody. Už z podstaty ukladania trestov podľa Trestného zákona vyplýva, že ide o ujmu na osobnej slobode, majetkových alebo iných právach odsúdeného, pričom okrem iných cieľov trestania, má vytvoriť podmienky na jeho výchovu k tomu, aby viedol riadny život. Táto koncepcia nie je nijako v rozpore s realizáciou základného práva na rešpektovanie súkromného a rodinného života, garantovaného Dohovorom a Ústavou SR, nakoľko i tieto normy najvyššej právnej sily pripúšťajú za určitých podmienok obmedzenia výkonu tohto práva (čl. 8 bod 2 Dohovoru, čl. 13 ods. 2 a 4 Ústavy SR).“

45. Vo vzťahu k možnostiam súdneho prieskumu rozhodnutí najvyšší súd uvádza, že rozhodnutie o umiestnení odsúdeného do oddielu s bezpečnostným režimom (vydané podľa § 81 zákona č. 475/2005 Z.z.) nespĺňa atribúty individuálneho správneho aktu vo verejnej správe, a preto nepodlieha preskúmaniu súdom. Ide o rozhodnutie žalovaného ako zákonom zmocnenej autority, ktoré priamo a bezprostredne vplýva na napĺňanie účelu sledovaného výkonom trestu odňatia slobody a na nápravu odsúdeného, avšak nejde o rozhodnutie, ktorým by žalovaný rozhodoval o právach a povinnostiach odsúdeného v oblasti verejnej správy. Pri zabezpečovaní výkonu trestu odňatia slobody ústavy na výkon trestu odňatia slobody, prípade príslušníci Zboru väzenskej a justičnej stráže, nie sú orgánom verejnej správy v zmysle § 4 SSP, pretože nerozhodujú o právach a právom chránených záujmoch fyzických osôb v oblasti verejnej správy. Rozhodnutia a opatrenia, ktoré sú prijaté v rámci zabezpečenia realizácie výkonu trestu odňatia slobody, majú normatívny základ v právnej úprave trestného práva.

46. Najvyšší súd poukazuje okrajovo aj na skutočnosť, že zákonodarca s účinnosťou od 01.01.2014 rozhodnutia o uložení disciplinárneho trestu za konanie odsúdeného, s výnimkou konaní majúcich znaky priestupku, výslovne vyňal zo súdneho prieskumu (§ 97n zákona č. 475/2005 Z.z.). Pokiaľ zákonodarca vyňal zo súdneho prieskumu rozhodnutia o ukladaní disciplinárnych trestov odsúdeným (ktoré sú viazané na určité správanie sa, resp. konanie odsúdeného), tým skôr z koncepcie zákona vyplýva, že súdnemu prieskumu v rámci správneho súdnictva nepodliehajú rozhodnutia orgánov žalovaného, ktoré majú povahu procedurálnej úpravy konkrétneho priebehu a spôsobu výkonu trestu odňatia slobody.

47. Podľa názoru najvyššieho súdu rozhodovací proces, ktorého výsledkom je vydanie napadnutých rozhodnutí (o umiestnení odsúdeného do oddielu s bezpečnostným režimom), patrí do právnej úpravy verejného práva trestnoprávneho charakteru a nie je možné takéto rozhodovanie považovať za rozhodovanie správneho orgánu v oblasti verejnej správy, keďže ide výlučne o právomoc, ktorá vyplýva z ustanovení zákona č. 475/2005 Z.z. a týka sa vecí, ktorá súvisí s výkonom trestu, ktorý bol sťažovateľovi uložený v zmysle ustanovení Trestného zákona a podľa Trestného poriadku, podmieňujúce jej trestnoprávny charakter.

48. Uvedené však neznamená, že rozhodovanie príslušných orgánov ohľadne úpravy výkonu trestu odňatia slobody nepodlieha žiadnej kontrole a preskúmaniu. Ako vyplýva z citovaných predpisov, garantom dodržiavania práv odsúdených v ústavoch na výkon trestu odňatia slobody je prokurátor. Na účely posúdenia prejednávanej veci možno v rámci širšieho ponímania štátu a verejnej správy prokuratúru spolu s ochrancom práv zaradiť v istom smere do moci súdnej, a to v zmysle výkonu prieskumnej právomoci. Podľa čl. 149 Ústavy SR ako aj § 2 zákona č. 153/2001 Z.z. je prokuratúra štátnym orgánom s osobitným postavením a jej úlohou je chrániť práva a zákonom chránené záujmy fyzických a právnických osôb a štátu. Ako vyplýva z citovaných ustanovení (§ 4, § 18, § 47 zákona č. 153/2001 Z.z.), prokurátori vykonávajú dozor nad zachovávaním zákonnosti v miestach, kde sú držané osoby pozbavené osobnej slobody, pričom z ustanovenia § 81 ods. 5 zákona č. 475/2005 Z.z. výslovne vyplýva zákonná povinnosť pre prokurátora najmenej raz za tri mesiace preskúmať opodstatnenosť umiestnenia odsúdeného do oddielu s bezpečnostným režimom a zároveň mu prislúcha vykonať tento zákonný dozor aj na základe podnetu (§ 31 ods. 1 zákona č. 153/2001 Z.z.).

49. Najvyšší súd považuje vo vzťahu k prejednávanej veci za potrebné zdôrazniť, že prokuratúra je samostatným a nezávislým štátnym orgánom a vo vzťahu k žalovanému nie je v postavení nadriadeného orgánu a nepatrí do hierarchie a štruktúry orgánov zabezpečujúcich výkon trestu odňatia slobody (kam patrí žalovaný), ale je od týchto orgánov inštitucionálne oddelená. Ako nezávislý orgán s úlohou chrániť práva a zákonom chránené záujmy fyzických osôb vykonáva prokuratúra dozor nad zachovávaním zákonnosti v ústave na výkon trestu odňatia slobody a vo vzťahu k rozhodnutiam týkajúcim sa výkonu trestu (aj rozhodnutiam o umiestnení odsúdeného do oddielu s bezpečnostným režimom) plní funkciu dozoru a nezávislého prieskumného orgánu.

50. Najvyšší súd v tejto súvislosti poukazuje aj na korešpondujúce závery Najvyššieho súdu SR prijaté v obdobných veciach (napr. sp. zn. 4Sžo/7/2016, 6Sžo/155/2015, 3Sžo/140/2015, 7Sžo/275/2015), ako aj na závery Ústavného súdu SR ktorý v rozhodnutí sp. zn. I. ÚS 278/2017 vyslovil, že „Dozor nad zachovávaním zákonnosti v ústave na výkon trestu odňatia slobody vykonáva prokurátor [§ 96 zákona č. 475/2005 Z. z. v spojení s § 4 ods. 1 písm. b) zákona o prokuratúre]. Príslušný prokurátor dozerá na to, aby sa vo výkone trestu odňatia slobody dodržiavali zákony a ostatné všeobecne záväzné právne predpisy, a jednotlivé prostriedky, resp. nástroje, ktorými prokurátor disponuje pri výkone tohto dozoru, vyplývajú zo zákonných ustanovení § 18 zákona o prokuratúre, konkrétne § 18 ods. 3 písm. c) zákona o prokuratúre, a teda povinnosť písomným príkazom zrušiť alebo pozastaviť vykonávanie rozhodnutia, príkazu alebo opatrenia orgánov zboru alebo ich nadriadeného orgánu, ak sú v rozpore so zákonom alebo s iným všeobecne záväzným právnym predpisom. V tomto smere je potrebné tiež poukázať na príkaz generálneho prokurátora Slovenskej republiky č. IV Spr 157/09 z 12. mája 2010 o postupe prokurátora pri výkone dozoru prokurátora nad zachovávaním zákonnosti v miestach výkonu trestu odňatia slobody uverejnený v Zbierke služobných predpisov generálneho prokurátora Slovenskej republiky č. 6/2010, podľa ktorého prokurátor pri plnení úloh a vykonávaní dozoru taktiež dozerá na to, aby sa vo výkone trestu rešpektovala ľudská dôstojnosť a dodržiaval Európsky dohovor na zabránenie mučenia a neľudského či ponižujúceho zaobchádzania alebo trestania, odsúdení boli podrobení iba tým obmedzeniam, ktoré vyplývajú zo zákona o výkone trestu odňatia slobody a naň nadväzujúcich vykonávacích predpisov, aby sa dodržiavali predpisy o prijímaní a vybavovaní sťažností odsúdených a dodržiavali sa ďalšie ustanovenia zákona č. 475/2005 Z. z. [článok 1 ods. 3 písm. d), čl. 4 písm. a), d) a h) predmetného príkazu]. Taktiež nie je možné opomenúť § 31 ods. 1 zákona o prokuratúre, v zmysle ktorého prokurátor vykonáva svoju pôsobnosť v rozsahu ustanovenom zákonom aj na základe podnetu a

je oprávnený vykonať opatrenia na odstránenie zistených porušení...“

51. Ústavný súd v rozhodnutí I. ÚS 226/2017 vo veci týkajúcej sa zamietnutia žiadosti odsúdeného riaditeľom ústavu o vykonanie návštevy s osobným kontaktom konštatoval: „Podľa názoru ústavného súdu tak uznesenie najvyššieho súdu preto nemohlo relevantne zasiahnuť do podstaty základného práva na súdnu ochranu zaručeného čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. čl. 36 ods. 1 listiny, ani práva na prístup k súdu zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru a vzhľadom na dostatočne odôvodnený (a ústavne zlučiteľný) právny záver o tom, že napádané rozhodnutia ústavu nie sú rozhodnutiami orgánov verejnej správy, ani do obsahu základného práva zaručeného čl. 46 ods. 2 ústavy, resp. čl. 36 ods. 2 listiny. (...) Vychádzajúc zo skutočnosti, že uznesenie najvyššieho súdu obsahuje rozsiahlu právnu argumentáciu svojho záveru o právomoci krajskej prokuratúry na preskúmanie zákonnosti napádaných rozhodnutí ústavu v rámci jej dozorových oprávnení v miestach, kde sa vykonáva trest odňatia slobody, ústavný súd nenachádza ani žiadnu relevantnú príčinnú súvislosť medzi obsahom základného práva na nedotknuteľnosť osoby a jej súkromia zaručeného čl. 16 ods. 1 ústavy, základného práva na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného a rodinného života zaručeného čl. 19 ods. 2 ústavy a obdobne práva na rešpektovanie súkromného a rodinného života zaručeného čl. 8 ods. 1 a 2 dohovoru a napadnutým uznesením najvyššieho súdu, realnosť ktorej by mohla byť predmetom ústavného prieskumu po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie. Záver najvyššieho súdu, že obmedzenie osobnej slobody, z ktorého vyplývajú aj obmedzenia súvisiace so spôsobom a rozsahom návštev odsúdeného, sa realizuje na základe súdneho rozhodnutia vydaného v trestnom konaní a je tak pokračovaním trestného konania vo fáze vykonávacieho konania, je právne primeraný a nesignalizuje možnosť porušenia označených práv zaručených ústavou a dohovorom.“

52. Opakovane aj v rozhodnutí sp. zn. II. ÚS 86/2018 vo veci týkajúcej sa povolenia návštevy s osobným kontaktom odsúdenému ústavný súd zdôraznil, že „rozhodovanie ústavu na výkon trestu odňatia slobody (napr. o uložení disciplinárneho trestu odsúdenému a pod.) nie je klasickým správnym (administratívnym) konaním (či trestaním alebo správnym trestaním sui generis). Ústav na výkon trestu odňatia slobody pri konaní proti odsúdenému (napr. pri ukladaní disciplinárneho trestu odsúdenému a pod.) nerozhoduje ako správny orgán, ktorý má určenú pôsobnosť a právomoc v rámci konkrétnej oblasti verejnej správy zameranú na konkrétne verejné dobro (napr. ochrana prírody, krajiny, verejného zdravia, bezpečnosti cestnej premávky a pod.). Konanie ústavu na výkon trestu odňatia slobody proti odsúdeným v rámci výkonu trestu odňatia slobody má ideový, logický a aj normatívny základ v trestnej oblasti (nie verejnej správe), v trestnom práve (nie v správnom práve) a je len pokračovaním výkonu trestnej politiky štátu proti osobám páchajúcim trestné činy, ktorá sa formalizovane prejavuje počnúc prípravným konaním, pokračujúc konaním pred súdom, zavŕšením právoplatným odsudzujúcim rozsudkom o dokázaní viny a uložení trestu odňatia slobody, ktorý sa za zákonom stanovených podmienok musí vykonať v ústave na výkon trestu odňatia slobody. Podradiť konanie ústavu na výkon trestu odňatia slobody proti odsúdeným v rámci výkonu trestu odňatia slobody pod správne právo a jeho preskúmanie správnymi súdmi je z dogmatického hľadiska nesprávne unifikovanie dvoch dichotomických právnych odvetví s rozličnými právnymi zásadami a odlišným účelom, ktorý v spoločnosti plnia. Správnomu súdnictvu neprináleží rozhodovacia právomoc v rámci agendy z oblasti trestného práva, ktorým konanie ústavu na výkon trestu odňatia slobody proti odsúdeným vo výkone trestu odňatia slobody bezpochyby je. Aj preto zákonodarca v rámci platného a účinného práva určité konania pred ústavom na výkon trestu odňatia slobody explicitne vyňal z preskúmvacej pôsobnosti súdov - podľa § 97n ods. 1 zákona č. 475/2005 Z. z. o výkone trestu odňatia slobody a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov „rozhodnutie o uložení disciplinárnej odmeny a rozhodnutie o uložení disciplinárneho trestu nie je preskúmateľné súdom“. Táto právna úprava je účinná od 1. januára 2014.“

53. Za situácie, keď súdny prieskum napadnutého rozhodnutia žalovaného nebol odmietnutý absolútne, ale len z dôvodu, že na preskúmanie je príslušný iný štátny orgán (prokuratúra), ktorý je nezávislý a inštitucionálne oddelený od žalovaného orgánu, najvyšší súd nezistil potrebu prerušiť konanie a požiadať Európsky súd pre ľudské práva o poradné stanovisko. Koncepcia právnych záruk, keď dozor a kontrola nad rozhodnutím o umiestnení odsúdeného do oddielu s bezpečnostným režimom sú zverené

prokuratúre, vyplýva zo záväznej právnej úpravy, ktorej výklad nie je sporný či dvojznačný a je potvrdená konštantnou judikatúrou Ústavného súdu SR ako orgánu ochrany ústavnosti.

54. Najvyšší súd Slovenskej republiky s poukazom na závery uvedené vyššie považoval námietky sťažovateľa vznesené v kasačnej sťažnosti za nedôvodné, a preto kasačnú sťažnosť podľa § 461 SSP zamietol.

55. O trovách kasačného konania rozhodol podľa § 467 ods. 1 SSP v spojení s ustanovením § 167 ods. 1 SSP tak, že žalobcovi (v postavení sťažovateľa) nepriznal náhradu trov kasačného konania z dôvodu neúspechu v kasačnom konaní.

56. Toto rozhodnutie prijal Najvyšší súd SR v senáte pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu opravný prostriedok n i e j e prípustný.